

Сурков М. І.

аспірант,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Цина А. Ю.

доктор пед. наук, професор,
завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

АНАЛІЗ МЕТОДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасна емпірична картина методичної діяльності вчителя технологій є неповною і існує лише у вигляді її результуючих цілей в державних освітніх стандартах. Узагальнена модель методичної діяльності сучасного вчителя містить відомості про основні вимоги, тенденції сфери і ефективність його роботи. Емпіричний підхід до адекватного, безпосереднього і повного вивчення методичної діяльності вчителів має об'єктом дослідження їхнього функціонування. Виявлення суттєвих ознак методичної діяльності вчителя технологій сприятиме подоланню чинників негативного впливу на технологічну освіту, наприклад, відсутності у вчителів почуттів емоційної стабільності, прояви сумнівів у ефективності педагогічної діяльності внаслідок безперервних реформ процесу і змісту технологічної освіти [3; 4; 6].

Питання методичної діяльності педагогічних працівників розглядаються в працях С. Дятленка, Т. Кошманової, Н. Лосини, В. Олексика, В. Семиченко, Б. Терещука, М. Якубовські та ін.

Вивчення методичної діяльності вчителя технологій здійснювалась нами шляхом розкриття її цілісного змісту і внутрішньої структури, виявлення взаємозв'язків і взаємозалежностей компонентів цієї діяльності.

Необхідність вивчення методичної діяльності вчителя технологій обумовлюється двома причинами. По-перше, у ситуації євроінтеграції вищої освіти, запровадження кредитно-трансферної системи організації навчання у ЗВО необхідно глибше проаналізувати напрямки і шляхи подальшого вдосконалення і розвитку професійно-методичної підготовки вчителів технологій. По-друге, актуальною є потреба в розробці оновлених державних освітніх стандартів для проектування й організації ступеневої професійної підготовки спеціалістів з технологічної освітньої галузі у вищих педагогічних закладах освіти.

Рівень самостійної методичної діяльності вчителя технологій визначається приростом його індивідуального потенціалу, який була сформовано у віддаленому минулому під час професійно-методичної підготовки у ЗВО. Сама ж методична діяльність виступає природним (у відносному розумінні) прототипом свого штучного аналога – процесу методичної підготовки у ЗВО [5, с. 192-193]. Аналіз методичної діяльності вчителя виступає водночас і шляхом, і необхідною умовою реалізації професійно-методичної підготовки учителів технологій. Створення адекватних алгоритмів методичної діяльності є актуальним для побудови найбільш відповідної цій діяльності моделі підготовки вчителя технологій.

Необхідність системного розгляду великої за обсягом багатомірної методичної діяльності вчителя технологій обумовлює відображення найбільш суттєвого змісту і функцій професійно-методичної діяльності у вигляді моделі, яка сприятиме подальшій побудові відповідних їй моделей вчителя і його професійної підготовки.

Аналіз методичної діяльності вчителя технологій здійснювався нами за такими методами:

1. Методи аналізу документів і продуктів методичної діяльності вчителя.

У першу чергу мають вивчатися нормативні документи [1; 2], звіти про результати роботи, у яких усі етапи й результати робіт представлені безпосередньо, а методичні функції, які виконувалися вчителем під час роботи, виявляються лише шляхом логічного аналізу. Контент-аналіз звітів дозволить отримати відомості про всі досліджувані сфери більшості стандартних переліків.

Якісний аналіз текстів документів передбачає виділення смислових елементів і одиниць тексту згідно з цілями дослідження. Тексти розділяються на частини (від декількох абзаців до одного слова), які відображають водночас лише одну з цілей дослідження: сферу знання, проблему, шлях її вирішення, методичні функції фахівця в роботі. Кількісний аналіз текстів передбачає визначення одиниць рахунку, які характеризують частоту згадування фактів і обсяг текстів за кількістю знаків. Реєстрація даних виділення смислових елементів текстів відображена в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика методичної діяльності вчителя технологій

Складові методичної діяльності вчителя технологій				
Предмет діяльності фахівця	Проблеми (завдання)	Шляхи вирішення (типи діяльності)	Функції фахівця	Зв'язок з іншими фахівцями

Фіксація матеріалів під час роботи з текстом складається з двох стадій:

– зчитування потрібних елементів тексту і занесення їх за рівнями фактів та кількості (частота і обсяг);

– обробки результатів рахування цих елементів.

Інтерпретацію отриманих результатів пропонується здійснювати за двома напрямками:

– аналіз феноменів методичної діяльності вчителя технологій у галузі загальної середньої освіти: навчальні, навчально-методичні, соціально-педагогічні, виховні, культурно-просвітницькі, корекційно-розвивальні, управлінські компетентності;

– кількісне оцінювання експертами характеристик методичної діяльності фахівця.

2. Метод самофотографування робочого дня, зафіксований у перспективних і поурочних планах, дозволяє фахівцеві фіксувати свою методичну діяльність і характеризує її за ознакою частоти виконання окремих дій і операцій, витрат часу на їх здійснення. Узагальнення операцій у діяльності багатьох досліджуваних сприятиме визначенню типології методичної діяльності фахівця, коли близькі за родом операції зводяться до одного типу методичної діяльності. Цей перелік є стандартним переліком типів методичної діяльності. Крім того, метод самофотографування дав нам змогу отримати дані про уміння й навички, потрібні фахівцям, і ті компетенції, які вони реалізують.

3. Метод контент-аналізу самофотографій є незалежним контрольним джерелом розкриття відомостей про вміння та навички, функції і типи методичної діяльності фахівця. Оскільки в матеріалах самофотографування прямо не визначені функції, уміння й навички, які реалізуються фахівцем під час виконання методичної роботи, то при складанні переліків матриці «навички-функції» ми повинні будемо виконувати роль експертів.

4. Метод інтерв'ю застосовується під час опитувань із метою з'ясування:

– у самих фахівців – методичних функцій, необхідних знань і вмінь, проблем і якостей, а також ранжування пунктів стандартних переліків;

– у керівників освітніх закладів – відомостей про ранг методичних проблем, які є визначальними для сьогодення цих закладів, визначення «відстані» між методичними проблемами для складання короткочасного тактичного прогнозу, висвітлення наслідків

вирішення найсуттєвіших методичних проблем для освітніх закладів і ролі фахівців у їх розв'язанні;

– у експертів – відомостей про прогноз розвитку галузі технологічної освіти на підставі опитування за всіма стандартними переліками для з'ясування динаміки та тенденцій розвитку їхніх параметрів;

Інтерв'ю для визначення ступеня алгоритмізованості методичної діяльності вчителів технологій передбачає аналіз різних її елементів із точки зору, чи приймає рішення по них фахівець сам чи це регламентується зовнішніми умовами. При цьому з'ясується, хто і як ставить методичні завдання, хто і як контролює їх виконання, якими є режим роботи і зв'язки з іншими фахівцями.

Аналіз методичної діяльності вчителя дає можливість виділити для її моделювання координату її аспектів (поліфункціональність, варіативність, багатовимірність, інтегративність, багаторівневність) і професійно-методичної підготовки [6, с. 93].

Список використаних джерел

1. Книга вчителя трудового навчання (обслуговуючі види праці): [довідково-методичне видання] / [упоряд. Н. Б. Лосина, Б. М. Терешук]. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. 608 с.
2. Книга вчителя трудового навчання довідково-методичне видання / [упоряд. С. М. Дятленко. – 2-ге, доповн. Вид.]. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. 464 с.
3. Кошманова Т. С. Розвиток педагогічної освіти у США (1960-1998 рр.). Львів : Світ, 1999. 488 с.
4. Олексик В. Деякі аспекти загальнопедагогічної підготовки майбутнього вчителя. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2000. № 2. С. 28-37.
5. Семиченко В. А. Пріоритети професійної підготовки: діяльнісний чи особистісний підхід? Неперервна професійна освіта : проблеми, пошуки, перспективи. Київ: ВІПОЛ, 2000. С. 176-203.
6. Якубовски М. А. Математическое моделирование профессиональной деятельности учителя: монография / Под ред. И. М. Козловской. Львов: Евросвіт, 2003. 428 с.

Суховій Н. Г.

аспірантка,

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Дослідницька компетентність є важливим елементом фахової підготовки майбутніх учителів технологічної освіти. Ця компетентність включає в себе розуміння сутності дослідницької роботи, здатність до проведення наукових досліджень, аналізу та інтерпретації результатів, а також вміння презентувати свої дослідження.

Сутність дослідницької компетентності полягає в тому, щоб вміти формулювати проблемні питання, знаходити наукові джерела, збирати та аналізувати інформацію, формулювати висновки та рекомендації на основі отриманих результатів. У контексті підготовки майбутніх учителів технологічної освіти, ця компетентність стає важливою, оскільки вона дозволяє вчителю бути активним учасником наукового діалогу та впроваджувати нові технології в навчальний процес.

Зміст дослідницької компетентності включає в себе такі елементи, як розуміння наукових методів, знання процесу дослідження, вміння обирати та використовувати різні методи дослідження, знання теоретичних та практичних аспектів дослідження. Окрім того, до змісту дослідницької компетентності також входять навички аналізу та оцінки дослідницьких даних, вміння писати наукові статті та доповіді, проводити наукові дослідження та досліджувати нові технології в навчальному процесі.